

Epidemiologische update

RAG 13/04/2022

Op 21 januari 2022 heeft het Overlegcomité de coronabaremeter als instrument voor communicatie en gestructureerde en proactieve beleidsvoorbereiding inzake sanitaire maatregelen goedgekeurd, waarbij drie beheersniveaus worden gebruikt. De indicatoren en drempels die de RAG hanteert voor de inschatting van de epidemiologische situatie en het bepalen van het beheersniveau worden hier beschreven.

Naast de specifieke drempels steunt de analyse van de epidemiologische situatie verder op een bredere evaluatie, waarbij kwalitatieve (bv. bestaan van clusters) en strategische (bv. teststrategie) indicatoren mee in rekening worden gebracht.

BELANGRIJKSTE VASTSTELLINGEN EN AANBEVELINGEN

Het aantal gerapporteerde nieuwe besmettingen vertoont nationaal verder een dalende trend, met een R_t waarde die lager blijft dan 1. Dit past echter deels in een context van een daling van het aantal uitgevoerde testen, zoals meestal wordt vastgesteld tijdens een verlofperiode (minder nood aan certificaten voor afwezigheid, vooral voor kinderen en jongeren die naar school gaan). De positiviteitsratio (PR) is in deze context ook opnieuw gestegen, zowel bij personen met als zonder symptomen, wat wijst op een nog steeds belangrijke viruscirculatie. De surveillance van het afvalwater toont ook eerder een globaal stabiele trend dan een daling, waarbij nog steeds bijna de helft van de opgevolgde gebieden een alert vertonen voor de indicator “stijgende trend”, vooral binnen de provincies Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen en in Brussel. De dalende trend van gerapporteerde infecties lijkt dus minstens deels een weerspiegeling te zijn van een gewijzigd testgedrag, waardoor de indicator minder betrouwbaar is.

Er worden nog steeds regionale verschillen geregistreerd wat betreft nieuwe infecties, met vooral een daling in Vlaanderen. En ook de verschillen in trend per leeftijdsgroep worden verder bevestigd, met nog een toenemende incidentie van besmettingen in Brussel en Wallonië bij de personen van 65 jaar en ouder. Voor beide verschillende trends kan een ander testgedrag ook een rol spelen, waarbij onder meer oudere personen zich sneller laten testen.

Het aantal nieuwe hospitalisaties en aantal ingenomen ziekenhuisbedden (totaal en op intensieve zorgen) vertonen lichte schommelingen, met globaal een relatief stabiele trend. De voorbije week was er wel nog een lichte stijging van het totaal aantal ingenomen bedden. Het aantal consultaties voor vermoeden van COVID-19 bij de huisartsen neemt af, maar door een hoog aantal raadplegingen voor een griepaal syndroom, bovenop COVID-19, is de druk ook voor huisartsen nog steeds hoog.

Op provinciaal niveau zijn vooral de provincies Henegouwen en Luik aandachtspunten. De R_t voor besmettingen is er nog steeds hoger dan 1 en nam de voorbije week toe, ondanks een daling van het aantal testen. En in Luik was er de voorbije week een sterke stijging van de hospitalisaties met ook een progressief toenemende trend voor het aantal ingenomen bedden op ICU.

Het beheersniveau nationaal wordt op twee behouden. De incidentie van besmettingen, de PR en de nieuwe hospitalisaties bevinden zich nog altijd op niveau 3, het aantal consultaties bij een huisarts voor COVID-19 stemt nog overeen met niveau 2 en de ICU bezetting met niveau 1. In deze context is het te vroeg om de coronabarometer op te schorten, want dit zou een fout signaal geven aan de bevolking dat de epidemie voorbij is, wat nog zeker niet het geval is. Zolang de druk op de zorgsector zo hoog is, moeten de basis maatregelen (testen en isolatie bij symptomen, bescherming van de meest kwetsbaren, zoveel mogelijk activiteiten buiten organiseren...) behouden blijven. Het dragen van het mondmasker in binnenruimtes, zeker wanneer er geen afstand kan gehouden worden, is een eenvoudige maar effectieve maatregel die ertoe kan bijdragen om de verspreiding van het virus onder controle te houden.

Besluit classificatie nationaal: beheersniveau 2 met een afname van het aantal vastgestelde besmettingen en een stabilisatie van het aantal hospitalisaties.

NATIONAAL

Indicatoren i.v.m. intensiteit

Het aantal vastgestelde nieuwe besmettingen is in de week van 3 tot 9 april verder licht gedaald, met gemiddeld 8.893 nieuwe besmettingen per dag, vergeleken met 10.271 de week voordien (-13%).

Het reproductiegetal (Rt) op basis van het aantal nieuwe besmettingen is ook opnieuw licht gedaald, van 0,935 vorige week naar 0,926.

Ook de 14-daagse cumulatieve incidentie nationaal is nu licht gedaald, van 1.309/100.000 tot 1.164/100.000. Het gaat om een daling in Vlaanderen en een eerder stabiele trend in Wallonië en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De daling in Vlaanderen betreft nu alle leeftijdsgroepen, inclusief de 65-plussers, maar beperkter. De sterkste daling wordt nog steeds geregistreerd voor de leeftijdsgroep van 10-19 jaar. Ook in Wallonië en Brussel is er nu een daling van de incidentie voor deze leeftijdsgroep. Voor de andere leeftijden is de trend eerder stabiel, behalve nog steeds een lichte stijging voor de personen van 65 jaar en ouder, waarbij de hoogste incidentie in Wallonië nu geregistreerd wordt in deze leeftijdsgroep.

De incidentie van besmettingen volgens vaccinatiestatus tonen nog steeds een hogere of vergelijkbare incidentie aan voor de gevaccineerde personen (al dan niet met booster dosis). Zoals aangehaald in het RAG advies van 23 maart, moeten er voor de interpretatie hiervan een aantal factoren mee in rekening gebracht worden, zoals oa. mogelijke andere verschillen tussen de groepen buiten de vaccinatiestatus (bv. in aantal contacten met andere personen en in het al dan niet testen bij symptomen) en de opbouw van een zekere natuurlijke immuniteit opgebouwd door een infectie de voorbije maanden ook voor niet-gevaccineerden. Recent onderzoek in Zwitserland toont ook aan dat de virale lading (en de dus de besmettelijkheid) lager is voor gevaccineerde personen die een booster dosis kregen vergeleken met niet-gevaccineerde personen¹.

Na een redelijk stabiele periode is het aantal uitgevoerde testen in de week van 3 tot 9 april nu gedaald, met gemiddeld 31.701 testen per dag vergeleken met ongeveer 39.000 testen voordien. De daling is het meest uitgesproken voor de schoolgaande leeftijden, en past in het kader van de vakantieperiode, zoals ook voor voorgaande vakanties werd vastgesteld. Voor de 65-plussers bleef het aantal testen eerder stabiel. Het gaat vooral om een daling van testen voor mogelijke COVID-19-gevallen (mogelijke gevallen, bevestiging van positieve zelftest, self-assessment tool), alsook van betalende testen (testen voor vertrekkende reizigers), na een tijdelijke stijging net voor de vakantie.

De voorbije twee weken werden opnieuw minder zelftesten verkocht in apotheken, na een aantal weken van progressieve toename. In week 14 (van 4 tot 10 april) werden er 135.544 testen verkocht², vergeleken met ongeveer 144.000 de week voordien en 196.000 de week daarvoor (Bron: APB & OPHACO). Het aantal gerapporteerde positieve zelftesten is verder gedaald, met een totaal van 10.087, vergeleken met ongeveer 14.000 de week voordien. Voor 9.741 personen werd er een PCR-test uitgevoerd ter bevestiging, waarvan 91,6% een positieve PCR-test had (vergelijkbaar met vorige week).

¹ Puhach, O., Adea, K., Hulo, N. *et al.* Infectious viral load in unvaccinated and vaccinated individuals infected with ancestral, Delta or Omicron SARS-CoV-2. *Nat Med* (2022). <https://doi.org/10.1038/s41591-022-01816-0>

² Mogelijke onderschatting omdat de registratie op naam voor burgers zonder verhoogde terugbetaling geen verplichting is maar een aanbeveling. Preliminaire data, mogelijke vertraging op rapportering voor meest recente dagen.

Na een tijdelijk lichte daling is de positiviteitsratio (PR) opnieuw toegenomen, met in de week van 3 tot 9 april een waarde van 30,5% vergeleken met 28,6% de week daarvoor. De stijging past in een context van een daling van het aantal testen, en betreft alle leeftijdscategorieën, behalve de 65-plussers waar de trend stabiel bleef. Het gaat om een stijging zowel bij personen met symptomen (mogelijke gevallen van COVID) als zonder (screening), in alle regio's, maar meer uitgesproken in Brussel en Wallonië.

Het aantal contacten met een huisarts voor vermoeden van COVID-19 is verder gedaald, met in week 14 nationaal gemiddeld 56 contacten per 100.000 inwoners per dag, vergeleken met 77/100.000 de week voordien (Bron: huisartsen Barometer). De daling wordt gezien in alle regio's, en is het sterkst in Brussel.

De incidentie van consultaties voor griepaal syndroom bij de huisartsenpeilpraktijken daalde van 882 episodes/100.000 per week de week voordien tot 518/100.000 in week 14. Vermoedelijk speelt de paasvakantie een rol in deze plotse sterke daling. Maar ook de positiviteitsgraad voor Influenza is de voorbije week gedaald, dus mogelijk neemt de griep epidemie aan kracht af. In week 14 werden er vanuit de peilpraktijken 11 stalen ingezonden, waarvan 4 stalen positief waren voor Influenza A (2 voor A(H3N2) en 2 nog te typeren).

Ook de ervaren werkbelasting voor vermoeden van COVID-19 is de voorbije week gedaald, van 59% tot 35%, waarbij 30% van de artsen deze als hoog en 5% als zeer hoog beschouwden. Ook hier kan de paasvakantie een rol spelen.

Indicatoren i.v.m. ernst

Het aantal nieuwe hospitalisaties voor COVID-19 lijkt globaal te stabiliseren, met op weekbasis in de week van 6 tot 12 april een lichte daling, met gemiddeld 216 opnames per dag, vergeleken met 222 de week ervoor (-3%).

Het reproductiegetal (Rt) gebaseerd op het aantal nieuwe hospitalisaties is nu ook net lager dan 1 (daling van 1,070 tot 0,996). De predictiemodellen voor het aantal nieuwe hospitalisaties tonen voor de komende twee weken een stabiliserende tot licht dalende trend.

De incidentie van ziekenhuisopnames stijgt vooral nog voor personen die enkel een basisvaccinatie kregen. De booster dosis biedt wel nog steeds een bescherming tegen hospitalisatie vergeleken met een basisschema. Dezelfde bemerkingen rond de interpretatie van de gegevens gelden hier ook wel als voor de besmettingen volgens vaccinatiestatus.

Het totaal aantal ziekenhuisbedden ingenomen door COVID-19 patiënten is wel nog licht gestegen, met een totaal van 3.165 ingenomen bedden algemeen (+4%). Het aantal opnames voor COVID-19 is nog steeds licht hoger dan met COVID-19 (opname voor een andere reden maar met een positieve COVID-19 test), met een beginnende daling van deze laatste. Het aantal ingenomen ICU-bedden bleef vergeleken met de week voordien stabiel (n=190, +2%).

Het aandeel van WZC-bewoners op het aantal nieuwe hospitalisaties vertoont verder een licht stijgende trend (7,6% vergeleken met 6,9% en 5,5% de voorgaande twee weken).

Meer informatie over de surveillance in ziekenhuizen is beschikbaar in een wekelijks rapport.

Het aantal overlijdens blijft globaal stabiel, met wekelijkse schommelingen. In week 14 waren er in totaal 157 geregistreerde sterfgevallen (niet geconsolideerde data, vergeleken met 166 de week voordien), variërend van 15 tot 35 per dag. Het aandeel WZC-bewoners op het totaal aantal overlijdens vertoont een licht dalende trend, met een waarde van 24,2% in week 14 vergeleken met 28,7% en 29,2% de weken voordien. Het sterftecijfer bedroeg 1,37/100.000

inwoners in België, 0,96/100.000 in Wallonië, 1,75/100.000 in Vlaanderen en 0,49/100.000 in Brussel.

Andere indicatoren

De indicatoren voor de opvolging van de epidemiologische situatie in de woonzorgcentra (WZC) vertonen wekelijkse schommelingen maar blijven globaal stabiel (in een context van een licht wisselende participatiegraad, wat een impact kan hebben op de cijfers). Het aantal nieuwe bevestigde COVID-19 gevallen en aantal hospitalisaties per 1.000 WZC bewoners zijn in week 14 nationaal licht gedaald (na een stijging vorige week), en het aantal nieuwe bevestigde COVID-19 gevallen bij personeelsleden bleef stabiel. Ook het aantal nieuwe mogelijke clusters³ blijft stabiel, met in week 14 tot nu toe 69 clusters (voorlopige data, vergeleken met een totaal van 100 in week 13). Het aantal WZC met een grote uitbraak (minstens 10 bevestigde gevallen onder de bewoners) blijft ook globaal stabiel (10% vergeleken met 12 en 10% de voorgaande weken). Zie het dashboard voor meer details.

Het aantal nieuwe clusters is in week 14 licht gedaald, met 202 clusters vergeleken met 261 de week voordien.

Omwille van de schoolvakantie zijn er deze week geen representatieve gegevens over het aantal besmettingen in scholen.

De resultaten van 6 april voor de surveillance op afvalwater aan de hand van drie indicatoren⁴, tonen algemeen een redelijk stabiele trend. Van de 40 zuiveringsinstallaties die momenteel opgevolgd worden⁵ beantwoordden er 4 gebieden aan de indicator "Snelle toename" (vergeleken met 15 de week voordien). Dit is het laagste aantal sedert 7 weken. Het aantal gebieden die voldeden aan de indicator "Stijgende trend" is echter licht toegenomen, van 14 de week voordien tot 18. Op provinciaal niveau voldoet geen enkele provincie aan de indicator "Snelle toename" en vijf provincies/regio's hebben een alert voor "Stijgende trend": Namen, Luik, Vlaams-Brabant, West-Vlaanderen en Brussel. De laatste drie vertonen hiervoor twee opeenvolgende weken een alert.

Meer informatie over de methodologie en de analyse van de resultaten is te vinden in een wekelijks verslag.

Er zijn deze week geen nieuwe resultaten van het NRC voor de circulerende varianten.

In het Verenigd Koninkrijk (VK) nam het aantal geïdentificeerde gevallen van de XE variant (recombinant BA.1/BA.2) toe tot 1.125, wat echter nog steeds <1% van alle stalen is⁶. Een analyse van de gegevens tot 30 maart suggereert wel dat XE een groeivoordeel heeft ten opzichte van BA.2 (een mediaan wekelijks groeivoordeel van 20,9% in de laatste drie weken).

³ Het gaat om mogelijke clusters omdat deze theoretisch gedetecteerd werden op basis van de data uit de surveillance. Er is een onderzoek van de uitbraak nodig om dit te bevestigen in de praktijk.

⁴ De surveillance volgt de evolutie van de concentratie van het SARS-CoV-2-virus in het afvalwater. De indicator "Hoge circulatie" geeft de gebieden aan waar de gemeten virusconcentraties hoog zijn (ten minste de helft van de maximumwaarde die in de derde golf, tussen midden februari en begin mei, werd geregistreerd). De indicator "Snelle toename" heeft betrekking op de zones waar de gemeten virusconcentratie in de afgelopen week snel is toegenomen (stijging met meer dan 70% over de laatste 7 dagen). De indicator "Stijgende trend" geeft de bekens aan waar de virusconcentraties over de laatste 14 dagen meer dan 6 dagen is toegenomen. Sedert week 12 wordt de 5^e golf als referentieperiode genomen voor de berekening van de indicatoren.

⁵ Als gevolg van de overstromingen in juli zijn de waterzuiveringsinstallaties van Wegnez (Verviers) en Grosses-Battes (Luik) nog steeds buiten werking. Deze twee gebieden zijn daarom momenteel niet opgenomen in de surveillance. Luik is nog goed vertegenwoordigd, maar Verviers niet. Voor Namur-Brumagne waren er deze week geen gegevens.

⁶ SARS-CoV-2 variants of concern and variants under investigation (publishing.service.gov.uk).

De gegevens fluctueren echter nog sterk en het is te vroeg is om te besluiten dat het een echt groeivoordeel betreft.

Pangolin heeft de nieuwe Omikron sub-types met bijkomende S:L452R en S:F486V mutaties, die voor het eerst gedetecteerd werden in Zuid Afrika (zie epidemiologische update van 6 april), aangeduid als BA.4 en BA.5. Tot 4 april werden er reeds 79 stalen van BA.4 beschreven, voornamelijk in Zuid Afrika⁷. In Europa werd de variant al in enkele landen gedetecteerd, waaronder in Denemarken (n=3) en het VK (n=2), en ook éénmaal in België. BA.5 werd tot nu toe enkel in Zuid Afrika gedetecteerd (27 stalen), waar het aandeel van BA.4 en vooral BA.5 in gesequencete stalen snel toeneemt, en deze BA.2 lijken te vervangen⁸. Het totaal aantal besmettingen in Zuid Afrika neemt voorlopig wel niet toe en BA.4/BA.5 lijken (nog) geen nieuwe golf te veroorzaken.

⁷ BA.* sublineages with S:L452R and S:F486V (79 sequences as of 2022-04-05, mainly South Africa) · Issue #517 · cov-lineages/pango-designation · GitHub SARS-CoV-2 variants of concern and variants under investigation (publishing.service.gov.uk).

⁸ Tulio de Oliveira on Twitter: "New Omicron BA.4 & BA.5 detected in South Africa, Botswana, Belgium, Germany, Denmark, and U.K. Early indications that these new sublineages are increasing as a share of genomically confirmed cases in SA. No cause for alarm as no major spike in cases, admissions or deaths in SA <https://t.co/PrcBWpVWtI>" / Twitter.

PROVINCIES

Indicatoren met betrekking tot het aantal besmettingen

De 14-daagse cumulatieve incidentie voor het aantal gevallen is nu in alle Vlaamse provincies gedaald, alsook in de provincie Luxemburg en in Brussel en de Duitstalige Gemeenschap. In de andere provincies is er nog een lichte stijging. Het aantal gevallen in de afgelopen 7 dagen is wel overal gedaald, behalve in Henegouwen (stijging) en Luik (stabilisatie). De R_t is in de meeste provincies gedaald of gestabiliseerd, behalve in Henegouwen, Luik en de Duitstalige Gemeenschap, waar er een stijging is. De waarde is nog hoger dan 1 in de meeste Waalse provincies (Henegouwen, Waals-Brabant en Luik). Het aantal uitgevoerde testen daalt overal, behalve in Waals-Brabant. De PR voor symptomatische personen is overal gestegen, behalve in Limburg, waar de PR stabiel bleef. Er worden zeer hoge waarden geregistreerd, tot bijna 48% in West-Vlaanderen.

Indicatoren met betrekking tot ziekenhuisopnames

De 7-daagse incidentie van ziekenhuisopnames en het aantal ingenomen bedden op de intensieve zorgen vertonen verder algemeen een wisselende trend van week tot week. In de provincie Luik en Waals-Brabant was er de voorbije week echter een (sterke) toename van het aantal nieuwe hospitalisaties, en is er ook al een aantal weken een progressieve stijging van het aantal ingenomen bedden op ICU. In Oost-Vlaanderen is er ook een stijgende trend van de incidentie van hospitalisaties de laatste weken.

Het beheersniveau wordt deze week voor alle provincies/regio's behouden. Indien de trend van hospitalisaties zich volgende week verderzet in Luik, zal er overwogen worden om het niveau daar te verhogen naar 3.

Periode 03-09/04/2022	Besmettingen 14d incidentie per 100.000	% Wijziging Gevallen (7d)	Aantal testen/ 100.000	Rt infecties	PR	Hospitalisaties 7d incidentie per 100.000 ⁹	ICU bezetting	Verdubbelings/ halveringstijd nieuwe hospitalisaties	Beheers- niveau
België	1.164	-13%	1.894	0,926	43,1%	13,1	10%	245	2
Antwerpen	1.543	-21%	2.124	0,878	42,2%	13,8	12%	-95	3
Brabant wallon	942	-3%	1.811	1,007	41,6%	4,2	17%	6	2
Hainaut	649	+13%	1.424	1,093	39,7%	7,7	9%	83	2
Liège	550	+1%	1.086	1,031	43,8%	15,5	8%	8	2
Limburg	1.393	-26%	2.023	0,844	41,6%	16,4	8%	245	3
Luxembourg	1.078	-21%	1.567	0,880	37,8%	3,1	7%	-22	2
Namur	759	-8%	1.291	0,988	38,7%	7,4	5%	-23	2
Oost-Vlaanderen	1.517	-14%	2.343	0,917	45,2%	18,8	8%	43	3
Vlaams-Brabant	1.469	-14%	2.317	0,918	44,8%	6,0	13%	-18	2
West-Vlaanderen	1.420	-11%	2.137	0,931	47,7%	21,5	10%	-30	3
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	721	-9%	1.843	0,956	39,5%	12,0	10%	-58	2
Deutschsprachige Gemeinschaft	1.166	-7%	1.455	0,973	NA	7,7	NA	NA	2

⁹ Resultaten voor week 14, van 4 tot 10 april 2022.

GEMEENTEN

Het aantal gemeenten met een stijgende trend bleef vorige week stabiel, waarbij 11 gemeenten een alert vertoonden. Dit aantal is veel lager dan de voorgaande weken, omdat één van de criteria (wijziging in PR) aangepast werd in een context van gewijzigde teststrategie.

De hoogste 14-daagse incidenties worden nog altijd in Vlaanderen geregistreerd, maar ook in de provincie Luxemburg en de Duitstalige gemeenschap worden hoge waarden gemeten. Algemeen variëren de incidenties van 285 tot 2.564/100.000.

De volgende personen hebben deelgenomen aan dit advies:

Emmanuel Bottieau (ITM), Niel Hens (UAntwerpen/UHasselt), Anne-Claire Henry (ONE), Yves Lafort (Sciensano), Sanne Lenaerts (FOD Volksgezondheid), Tinne Lernout (Sciensano), Quentin Mary (SSMG), Pierrette Melin (CHU Liège), Geert Molenberghs (UHasselt-KULeuven), Alessandro Pellegrino (AViQ), Jasper Sans (COCOM), Giulietta Stefani (Sciensano), Marc Van Ranst (KULeuven).